

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ**

ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ

Збірник матеріалів
V Науково-практичного інтернет-семінару
(Ірпінь, 24 лютого – 6 березня 2020 р.)

Мережеве електронне видання

**Ірпінь
2020**

УДК 336.221.4(063)
ББК 65.261.4я431
Ф 63

*Рекомендовано до друку як електронне видання
Вченою радою Науково-дослідного інституту фіскальної політики
(протокол № 2 від 12.03.2020)*

Редакційна колегія:

Коротун Володимир, к.е.н., с.н.с. (голова); **Брехов Сергій**, к.е.н. (заступник голови); **Нагорічна Ольга**, к.пед.н., с.н.с. (заступник голови); **Білецька Ганна**, к.ю.н.; **Габорак Тетяна**; **Гороховець Євген**; **Дейнека Вікторія**; **Задорожня Ліна**, к.е.н.; **Ковтунович Наталія**; **Новицька Надія**, к.е.н.; **Подік Іванна**, к.е.н.; **Стародуб Дмитро**, к.ю.н.; **Федчук Світлана**, к.ю.н., с.н.с.

Ф 63 **Фіскальна політика в умовах макроекономічної стабілізації**: збірник матеріалів V Науково-практичного інтернет-семінару (м. Ірпінь, 24 лютого – 6 березня 2020 р.). Ірпінь: НДІ фіскальної політики, 2020. 197 с.

Збірник містить матеріали V Науково-практичного інтернет-семінару «Фіскальна політика в умовах макроекономічної стабілізації», який проходив 24 лютого – 6 березня 2020 р.

У збірнику розкрито концептуальні засади розвитку фіскальної політики в умовах євроінтеграції, досліджено проблеми та напрями вдосконалення системи адміністрування податків і зборів в Україні, а також проаналізовано стан та тенденції протидії правопорушенням у фіскальній сфері.

Видання розраховане на науковців, викладачів, працівників органів державної влади, студентів та аспірантів, а також усіх, хто цікавиться окресленою проблематикою.

**Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.
За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів.**

УДК 336.221.4(063)
ББК 65.261.4я431

Наукове видання

10,2 умовн. друк. арк. Об'єм файлу – 2,1 МБ.

Виготовлювач

08200, Науково-дослідний інститут фіскальної політики, вул. Університетська, 31.
тел.: (04597) 604-75.

© Науково-дослідний інститут фіскальної політики, 2020
© Університет державної фіскальної служби України, 2020

Сластьоненко Оксана Олександрівна, Брехов Владислав Сергійович	
ОСОБЛИВОСТІ СПРАВЛЯННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	119
Сторожук Тетяна Миколаївна	
НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКОВИХ ПЛАТЕЖІВ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ НЕПРЯМИХ МЕТОДІВ.....	121
Тітенко Зоя Миколаївна	
ОСОБЛИВОСТІ ЕЛЕКТРОННОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	124
Томчук Юлія Юріївна	
ОПОДАТКУВАННЯ ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	127
Трубіна Марина Володимирівна	
АНАЛІЗ СВІТОВОГО ДОСВІДУ СТВОРЕННЯ КОНТАКТНИХ ЦЕНТРІВ ДЛЯ РОБОТИ З ПОДАТКОВИМИ БОРЖНИКАМИ.....	130
Шавло Ірина Анатоліївна	
ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ.....	133
Яроцька Тетяна Ростиславівна	
ЗМІШАНІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ НЕРЕЗИДЕНТІВ НА ПРИКЛАДІ НІМЕЧЧИНИ ТА АВСТРІЇ.....	136
СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ ПРОТИДІЇ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У ФІСКАЛЬНІЙ СФЕРІ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНА.....	143
Білецька Ганна Миколаївна	
ЩОДО ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ ВИРІШЕННЯ У СУДОВОМУ ПОРЯДКУ ПОДАТКОВИХ СПОРІВ	143
Борейко Наталія Миколаївна	
ПРОТИДІЯ ПОРУШЕННЯМ У МИТНІЙ СФЕРІ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ПРАКТИКА УКРАЇНИ	145
Драган Олена Василівна	
ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ КОРУПЦІЇ.....	148
Дунаєва Тетяна Євгенівна, Христинч Інна Олександрівна	
ТЕНДЕНЦІЇ ПРОТИДІЇ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У ФІСКАЛЬНІЙ СФЕРІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНА	154
Жданова Віта Петрівна	
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІ ПОВНОВАЖЕННЯ МИТНИХ ОРГАНІВ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ	157

Сторожук Тетяна Миколаївна,
к.е.н., доцент, доцент кафедри
бухгалтерського обліку
Університету ДФС України

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКОВИХ ПЛАТЕЖІВ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ НЕПРЯМИХ МЕТОДІВ

Дослідження Київського міжнародного інституту соціології в межах проекту SHADOW, який фінансується Європейською комісією за програмою HORIZON 2020 (GA no. 778188), щодо оцінки розмірів тіньової економіки в Україні, яке проводилося у 2019 році, свідчить про рівень тіньової економіки в Україні у 2018 році на рівні 47,2 % загального обсягу ВВП та його підвищення порівняно з 2017 роком (46,8 %) [1]. Найбільш тінізованими (перевищують 50 %) виявилися сектори економіки, які останнім часом є найбільш розвинені у всіх регіонах України, – роздрібна торгівля та будівництво. Найбільш поширеними визначено три види ухиляння від податків, а саме: приховування доходу від бізнесу, приховування реальної кількості найманих працівників, а також приховування реальних розмірів виплаченої зарплати або зарплати «у конвертах». Звичайно, такі результати є невтішними, але це вже чітко визначені напрями здійснення протидії таким явищам та вдосконалення адміністрування податкових платежів.

На наш погляд, основними напрямками вдосконалення системи адміністрування податкових та митних платежів в Україні сьогодні є такі: 1) застосування непрямих методів визначення податкових зобов'язань; 2) застосування непрямих методів податкового контролю; 3) законодавчо-нормативне регулювання та методичне забезпечення застосування непрямих методів податкового контролю і визначення податкових зобов'язань; 4) посилення аналітичної складової у роботі працівників контролюючих органів; 5) навчання професійного судження працівників контролюючих органів; 6) роз'яснювальна робота у суспільстві та залучення громадськості.

Виконання всіх намічених шляхів вдосконалення має йти не почергово, а одночасно, оскільки вони взаємопов'язані і взаємозалежні. Неможливе застосування непрямих методів визначення податкових зобов'язань чи податкового контролю без їхнього законодавчо-нормативного регулювання та методичного забезпечення, посилення аналітичної складової у роботі працівників контролюючих органів; навчання професійного судження працівників контролюючих органів і роз'яснювальної роботи у суспільстві та залучення громадськості.

На початку 2000 рр. в Україні були спроби законодавчого регулювання застосування непрямих методів через прийняття Закону України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» [2], Методику визначення сум податкових зобов'язань за непрямыми методами [3] Кабінетом Міністрів України та Методичні рекомендації визначення сум податкових зобов'язань за непрямыми методами [4], розроблені Державною податковою адміністрацією України. Але відміна Закону потягла за собою відмову від застосування й інших нормативних актів. Головною причиною автори називають неготовність суспільства. Погоджуємося, а тому і пропонуємо посилення аналітичної складової у роботі працівників контролюючих органів, навчання професійного судження працівників контролюючих органів і роз'яснювальної роботи у суспільстві, залучення громадськості та наголошуємо про дієвість шляхів удосконалення лише при одночасному застосуванні і паралельному розвитку.

Важливо наголосити на необхідності у єдиному законодавчо-нормативному тлумаченні термінів: «непрямі методи», «непрямі методи визначення податкових зобов'язань» та «непрямі методи податкового контролю». При цьому наголошуємо на потребі у застосуванні непрямих методів під час визначення об'єктів та бази оподаткування за податками, зборами та платежами. Погоджуємося з Є. І. Котляровим [5], що непрямі методи можуть застосовуватися при визначенні об'єктів та бази оподаткування з більшості податків, про необхідність у ранжуванні платників податків за ймовірністю виникнення підстав для застосування непрямих методів, але не підтримуємо думку про виділення групи податків (зборів), для розрахунку податкових зобов'язань яких достатньо даних, що містяться у дозвільних документах, і не потрібні дані безпосередньо платника податків. Дані дозвільних документів можуть бути використані як аргумент під час застосування непрямих методів. Використання непрямих методів вважаємо можливим щодо всіх податків, зборів та платежів, але на підставі аналізу, застосовуючи професійне судження, потрібно визначати доцільність їхнього використання. Крім того, актуальним та важливим є не так ранжування платників податків, як визначення критеріїв (ознак), що вказують на доцільність та необхідність у застосуванні непрямих методів.

Список використаної літератури

1. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2797596-riven-tinovoi-ekonomiki-v-ukraini-stanovit-majze-polovinu-vid-vvp.html>

2. Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами: Закон України від 21.12.2000 № 2181-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2181-14>

3. Про затвердження Методики визначення сум податкових зобов'язань за непрямыми методами: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.05.2002 № 697. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/697-2002-%D0%BF>

4. Методичні рекомендації визначення сум податкових зобов'язань за непрямыми методами, затверджені наказом Державної податкової адміністрації України від 05.07.2002 № 312. URL: http://uazakon.com/documents/date_7d/pg_ihwewd/index.htm

5. Котляров Є. І. Перспективи застосування та місце непрямих методів визначення податкових зобов'язань у системі адміністрування податків в Україні. *Ефективна економіка*. 2017. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5570>.